

Deze nieuwsbrief is een uitgave van SIKB

Ondertussen in de archeologie

Nieuws uit SIKB en het CCvD Archeologie

In deze nieuwsbrief *Ondertussen in de archeologie* onder andere aandacht voor de start van de werkzaamheden ten behoeve van een nieuwe KNA 5.0, een nieuw op te zetten kennisinfrastructuur voor archeologen, een terugblik op de bijeenkomst over dendrochronologie en een nieuwe video over onderzoekstechnieken.

OCW investeert in sterk en goed functioneren archeologiestelsel

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Gunay Uslu, wil investeren in een sterk en goed functionerend archeologiestelsel. 'Meer capaciteit en deskundigheid bij gemeenten en in meer ruimte voor archeologisch onderzoek met diepgang leveren de samenleving een nog beter inzicht in het verleden op', schrijft zij in een brief aan de Tweede Kamer 8 november jl. Zij reageert daarmee op het advies van de Raad voor Cultuur 'Archeologie bij de tijd'. Uslu stelt in haar reactie onder andere vast geen aanleiding te zien 'om het certificeringstelsel te heroverwegen, maar ben bereid om de sector te ondersteunen bij initiatieven om het certificeringstelsel, en in het bijzonder de achterliggende kwaliteitsnorm, zo goed mogelijk te laten aansluiten op de wens vanuit de praktijk. Uitgangspunt blijft daarbij dat de sector zelf verantwoordelijk is en blijft voor deze norm'. Ook kondigt zij aan om in het Besluit Erfgoedwet archeologie op te nemen dat onderdeel van de te hanteren kwaliteitsnorm moet zijn dat een beargumenteerde afweging gemaakt wordt ten aanzien van publieksbereik en publieksparticipatie bij het uit te voeren onderzoek. Ik vraag het CCvD-A om vooruitlopend hierop te verkennen hoe dit in de bestaande norm kan worden opgenomen.'

[De brief is te vinden via deze link.](#)

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Gunay Uslu – foto Martijn Beekman

CCvD akkoord: met de bouw van de KNA 5.0 kan worden gestart

Het CCvD Archeologie heeft ingestemd met het projectplan KNA 5.0. Dit is de uitwerking van het eerder gepresenteerde Plan van Aanpak om de KNA (volledigheidshalve de BRL SIKB 4000 met onderliggende KNA protocollen) ingrijpend te moderniseren. De KNA wordt soms als knellend ervaren en de inhoud sluit niet altijd (meer) aan op de praktijk. De huidige structuur maakt wijzigingen, bijvoorbeeld door actuele ontwikkelingen, slechts moeizaam mogelijk. Een nieuw vorm moet tot een toekomstbestendig stelsel van BRL en protocollen leiden. Een KNA 5.0 die meer gebruiksgemak en efficiency biedt, meer flexibiliteit heeft bij toepassen en onderhoud en een betere aansluiting verzorgt op de onderzoeksvraag. Een ander moet mede mogelijk worden gemaakt door een modulaire opzet.

In de planning is onder ander voorzien in een veldraadpleging (naar verwachting januari 2023) en de ontwikkeling van een nieuw digitaal systeem. Eind 2024 moet de KNA 5.0 kunnen worden opgeleverd.

[Klik hier om het projectplan te bekijken.](#)

Symposium Dendrochronologisch onderzoek

Ons houten geheugen

En hoe jaarringen honderden jaren geschiedenis in beeld brengen

Een volle Kinderdijkzaal bij de RCE - foto SIKB

'Nooit geweten dat een verrotte balk zoveel verhalen kan vertellen', stelde een erfgoedadviseur verrast vast na afloop van het symposium over dendrochronologie. En voor een restaurator 'werd een stukje hout opeens een foto en een film waarin honderden jaren geschiedenis bleken te zijn vastgelegd'. Het enthousiasme van de deelnemers aan de multidisciplinaire bijeenkomst dendrochronologie op 2 november klonk lang door. En allen deelden de eerder uitgesproken stelling hoezeer dendrochronologie kan bijdragen aan meer samenwerking tussen tal van disciplines en tussen 'erfgoedfamilies' – en ook hoe noodzakelijk die synergie is.

[Lees verder](#)

Adviezen over nascholingsbehoefte KNA Actoren uitgebracht

'Ontwikkel alternatieve vormen van nascholing, zodat ook de ervaren actoren nieuwe kennis kunnen opdoen in kleine werkvormen, die wellicht niet altijd rendabel zijn in de vorm van cursussen. Onderzoek de mogelijkheid tot het instellen van een 'vrije keuzedeel' binnen het actorschap: uitbreiden puntensysteem, waarbinnen men overige cursussen kan indienen, die goed beargumenteed, van toegevoegde waarde zijn binnen het carrièrepad van de actor. En ontwikkel een breed, toegankelijk en samenhangend overzicht van het scholingsaanbod van cursussen en opleidingen, waarbinnen verschillende ontwikkelpaden of leerlijnen te onderscheiden zijn in mogelijke 'specialisatie' richtingen binnen het werkveld (van basis tot expert)'.
 Dit zijn enkele van de adviezen aan het CCvD Archeologie die voortvloeien uit het onderzoek naar de nascholingsbehoefte van KNA-actoren. Dit onderzoek is uitgevoerd door Femke Tomas van Saxion Hogeschool. Het CCvD heeft in haar vergadering van 5 oktober jongstleden het definitieve onderzoeksrapport besproken en de adviezen overgenomen.

[Klik hier voor het onderzoeksverslag en de aanbevelingen.](#)

Start voor nieuwe kennisinfrastructuur voor archeologie

SIKB is, in nauwe samenwerking met de RCE, gestart met het project 'Samen Kennis Maken'. Dit maakt onderdeel uit van het Europese E-RIHS programma. E-RIHS staat voor European Research Infrastructure Heritage Science. Om cultureel erfgoed op een duurzame manier voor toekomstige generaties te behouden en toegankelijk te maken werkt een groot aantal universiteiten, overheidsinstellingen, musea en archieven op Europees niveau samen aan het opzetten van een infrastructuur met een duidelijke identiteit. Doel van E-RIHS.nl is om wetenschapsmethoden, onderzoeksfaciliteiten, expertise en data uit het roerende erfgoed, monumenten en archeologie beter toegankelijk te maken, zowel op nationaal als Europees niveau. Het project 'Samen Kennis Maken' is gericht op Nederland met als uitkomst een overzicht van relevante onderzoekstechnieken, voorzieningen en expertise. Hiermee krijgen archeologisch onderzoekers meer inzicht in het instrumentarium dat natuurwetenschappelijk onderzoek te bieden heeft voor de archeologie.

Het project wordt begeleid door een Kenniscommissie, een breed samengestelde denktank van experts uit de wereld van roerend erfgoed, archeologie en natuurwetenschappelijk onderzoek. In 2024 moet deze nieuwe kennisinfrastructuur vorm hebben gekregen.

Voor meer informatie: <https://e-rihs.nl/>

De leden van de Kenniscommissie (vlnr: Lisette Kootker - VU, Julie Van Kerckhove - Aardewerk en Archeologie, Esther Wieringa - SIKB, Wouter Roessingh - ADC, Yvonne van Amerongen - Archol, Jacob Wallinga - WUR en Liesbeth Theunissen - RCE. Lambert van Eijck (TU Delft) en Seger van den Brenk (Periplus-Archeomare) ontbreken op de foto. Tania Oudemans (Kenaz Consult), Benjamin Rous (NICAS) en Stijn Arnoldussen (NICAS) waren virtueel aanwezig – foto SIKB

Video 'De Toepassing' over onderzoek naar organisch vondstmateriaal

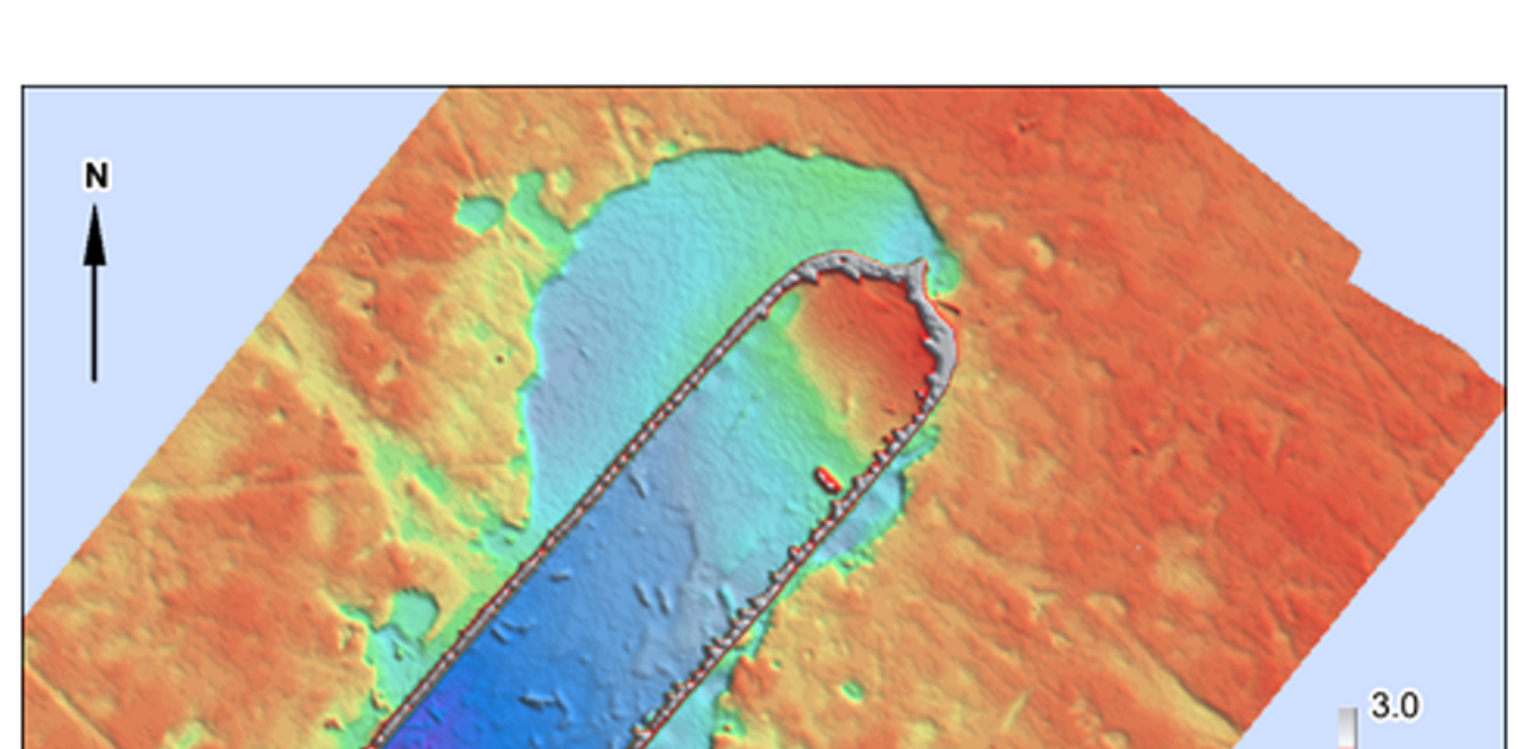
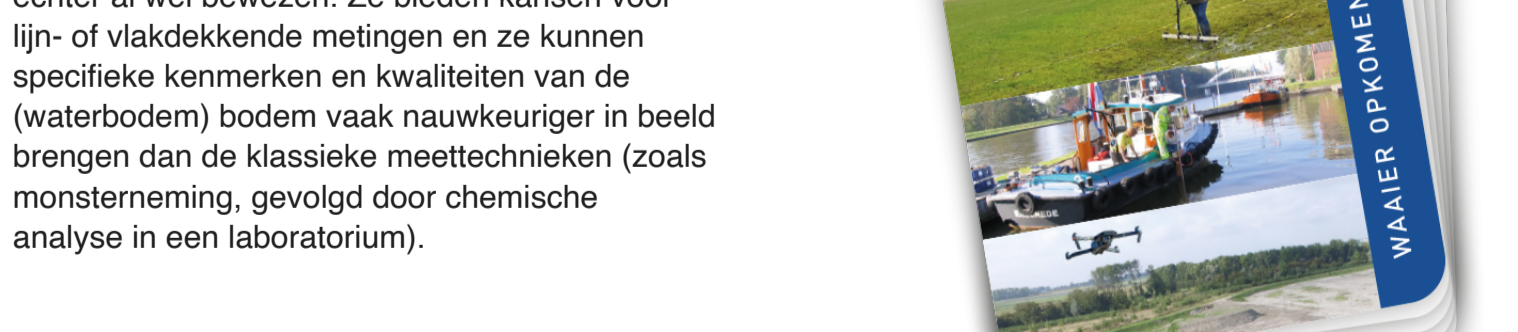
In de SIKB videoserie 'De Toepassing' is een uitzending gemaakt over hoogwaardige onderzoekstechnieken. Aan de hand van de opgravingen van het Vorstengraf van Oss wordt getoond hoe met bijvoorbeeld de Scanning Elektronen Microscop met Energy Dispersive X-Ray (SEM-EDX) en met Ultra High-Performance Liquid Chromatography inzicht wordt verkregen over de wijze waarop het textiel werd gemaakt, de geografische oorsprong of tijdsperiode waarin het werd gemaakt, over handelsroutes en relaties tussen volkeren in een bepaalde periode en zelfs over de sociale status van de persoon waartoe het textiel behoort.

De SEM-EDX en onderzoeker Ineke Joosten - foto SIKB

Aan de video werkten assistent-conservator Sasja van der Vaart-Verschoof, verbonden aan het Rijksmuseum voor Oudheden in Leiden, Ineke Joosten, verbonden aan de RCE en Art Proaño Gaibor eveneens aan de RCE verbonden, mee.

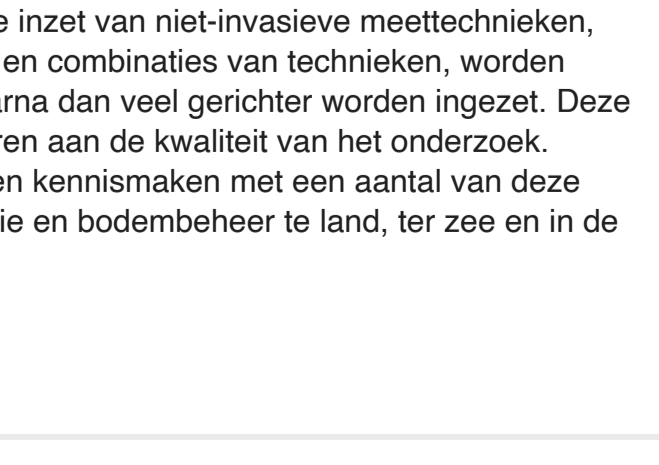
Eerder verscheen een 'De Toepassing' over micromorfologisch onderzoek.

Sasja van der Vaart-Verschoof presenteert de opgravingen van het Vorstengraf van Oss - foto SIKB

Nieuwe publicatie over onderzoekstechnieken op land en onder water voor archeologie en bodembeheer

SIKB heeft een waaijer samengesteld met vijftien innovatieve onderzoekstechnieken die voor archeologische en andere niet-invasieve meettechnieken (technieken waarvoor geen boor- of graafwerk nodig is) worden (nog) relatief weinig toegepast. Deze technieken hebben zich echter al wel bewezen. Ze bieden kansen voor lijn- of vlakdekkende metingen en ze kunnen specifieke kenmerken en kwaliteiten van de (waterbodem) bodem vaak nauwkeuriger in beeld brengen dan de klassieke meettechnieken (zoals monsterneming, gevolgd door chemische analyse in een laboratorium).

Voorbeeld resultaat Multibeam-opname: wrak onder water (Afbeelding: Periplus Archeomare)

Kennismaken met niet-invasieve meettechnieken

We zien bij archeologie wel een geleidelijke toename van de inzet van niet-invasieve meettechnieken, vaak als ondersteunende onderzoekstechniek. Technieken, en combinaties van technieken, worden steeds beter en toegankelijker. Het boren of graven kan daarna dan veel gericht worden ingezet. Deze technieken kunnen daardoor een waardevolle bijdrage leveren aan de kwaliteit van het onderzoek. Via deze waaijer wil SIKB u op een toegankelijke manier laten kennismaken met een aantal van deze meettechnieken en de mogelijkheden daarvan bij archeologie en bodembeheer te land, ter zee en in de lucht.

De waaijer is gratis (tot 3 exemplaren) en [hier te bestellen](#).

info@sikb.nl / www.sikb.nl

Klik hier om u af te melden voor deze e-mails.